

'Versweë stemme' nou klokhelder

deur Heloise Davis

aan dié stof sal jul geken word so kennelik naby, in gister se lig hoor ons jul roepstemme soos tortelduiwe van toe

Die woorde van mnr Hilton Biscombe bring hulde aan 'n eens dinamiese, kleurvolle en bowenal hegte gemeenskap wat sentraal deel van Stellenbosch was, maar wat deur die wrede noodlot van die politiek van die tyd verskeur is en wie se stemme byna versweë was ...

Dié swanger stilte oor die mense van Die Vlakte – 'n deel van Stellenbosch waar die meeste bruin mense gewoon het en waar baie gesinne trotse besitters van eiendom was voordat hulle noodgedwonge moes skuif as gevolg van die Groeps-

gebiede Wet – is verbreek met die verskyning van 'n besondere publikasie, *In ons Bloed*.

In ons Bloed volg 'n unieke, interaktiewe benadering tot geskiedskrywing waarin die lief en leed en wel en weë spontaan en eerlik deur die destydse inwoners self weergegee word. Onderhoude is met oud-inwoners gevoer en die leser beleef eerstehands die vrolike en sorgvrye dae van die eertydse meelewende inwoners van Merrimanlaan, Banhoekweg, Van Ryneveld-, Andringa- Bird-, Muller-, Van der Byl- en Smutsstraat, maar ook die frustrasies en opstandigheid onder die apartheidsbeleid.

Die leser word intens betrek by die grootskeepse ontwrigting wat uitsetting meegebring het, maar ook hoe hulle weer hul koppe onder moeilike omstandighede gelig het om weer met trots hulle plekke

in die Stellenbosch-gemeenskap in te neem.

In ons Bloed is die produk van 'n gesamentlike geskiedskrywingprojek tussen 'n werkgroep uit die gemeenskap (mnrre John Abels, Moegammad Kara, Maxwell Dhelminie, Linde Dietrich, Hilton Biscombe and Aaron Cupido) en die Universiteit wat reeds in 2000 begin het.

Die Departement Geskiedenis was van meet af logisties en akademies nou betrokke by die projek. Prof Albert Grundlingh, voorsitter van die departement, sê in die proses is daar by hernuwing baie geleer oor die sensitiwiteit rondom die verlede. Hy sê die Departement Geskiedenis was bevoorreg om deel van die projek te kon wees. **m**

• *In ons Bloed, saamgestel deur Hilton Biscombe, is by SunMedia teen R150 beskikbaar. Kontak Marlene Joubert by tel (021) 808 2401 of per e-pos by africansunmedia@sun.ac.za*

Só gesels die inwoners:

Basil Bergstedt, 1941: Man, dit was baie 'peaceful' daar. Ons hele 'neighbourhood' het met mekaar oor die weg gekom. Ons was soos een groot familie.

Dennis Williams, 1930's: Almal was bly en jolig as dit Kersfees was. Oukersaand was die winkels in die dorp tot laat in die aand oop. Daar was vir die vale kos, klere en speelgoed vir die kleinspan, met ponde en pennies gekoop.

John Moses, 1928: Ons het sommer 'posh' danse in die stadsaal gehou. Die vrouens was altyd geklee in 'evening frocks' en mans met 'bow ties and black pants'.

Die Sportgroep, verskeie datums: Krieket, sokker, rugby, tafeltennis, gholf, netbal, tennis, hokkie – noem maar op – is op Die Vlakte tot 'n mindere of meerdere mate gespeel.

Aaron Cupido, 1917: Man, die poskantoor het twee bedieningstoonbanke gehad met een dik koperpaal in die middel wat gedien het as skeiding tussen blankes en die sogenaamde kleurlinge. Op hierdie spesifieke dag was daar een lang ry aan die gekleurde kant. Dit was meestal bodes van groot besighede. Aan die anderkant was net een blanke persoon. Die blanke kant het vier klerke

gehad en die ander kant net een. Jy kan jou verbeel hoe 'n ongemaklike affêre dit was. Ek, wat ook in die ry gestaan het, was ontstoke; ek kon die paal uitruk van frustrasie, veral omdat ek net een posseël wou koop.

Mnr Jacques Cornellison: Destyds het die Universiteit my geweldig aangetrek. Ek wou daar studeer, want al die groot sportmanne was daar. Dit was vir my baie aantreklik, maar nie beskore nie omdat ek 'n bruinman was. Ek het toe maar my eerste graad by Wes-Kaapland gaan doen. Ek is baie trots op hierdie graad, maar die vraag was mos maar hoekom ek dit daar moes doen as die Universiteit op my voordeur was.

Beatie Lawrence, 1924: Ek weet nie wat die witman besiel het om ons skole en kerke te sluit nie.

B Langeveldt, 1948: Baie van die huise is vir 'n appel en 'n ei verkoop en baie mense moes nou daai geld gebruik om nuwe huise in Idasvallei of Cloeteville te bou. Jou 'life savings' en jou planne vir die toekoms was daarmee heen.

S Pool, 1950: Dit was in 1971 wat ek vir die eerste keer trane uit my pa se oë sien loop het. Dit was die tyd toe ons die meubels uit ons huis moes dra om op na Idasvallei te kom.

